

MONTESSORI PEDAGOGIKASI : BU NIMA VA U KIMGA MOS KELADI?

Aliyeva Gavharoy Abdumutalipovna

Central Asian Medical University fiziologiya fani o'qituvchisi

e-mail: gavharoy1986@umail.uz

Аннотация: Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar bilan ishlashda Mariya Montessori ta'limotining afzalliklari va bugungi rivojlangan mamlakatlarning ilg'or yoshlarini tarbiyalashda darsturi amal bo'lishligi yoritilgan

Калит so'zlar: Intellect, vatanparvarlik, bag'rikenglik, taqqoslash, kichik guruhlar, ixtisoslashgan.

Аннотация: Освещаются преимущества учения Марии Монтессори в работе с детьми дошкольного возраста и практичность его курса в воспитании прогрессивной молодежи современных развитых стран

Ключевые слова: Интеллект, патриотизм, толерантность, сравнение, подгруппы, специализация.

Annotation: The advantages of the teaching of Maria Montessori in working with children of preschool age and the validity of darsturi in the education of advanced youth of developed countries of bugungi are highlighted

Key words: Intellect, patriotism, tolerance, comparison, small groups, specialized.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarga bilim berishda Mariya Montessori ta'limoti ham keng ko'lamda kirib kelmoqda. Mariya Montessori italiyalik o'qituvchi va o'zining pedagogik tizimini yaratgan 19-asrning birinchi ayol shifokorlaridan biri. Montessori har doim adolat uchun kurashgan - psixiatriya klinikasida shifokor yordamchisi bo'lib ishlaganida, u alohida ehtiyojli bolalar bilan ko'p muloqot qilgan va hech kim ularga g'amxo'rlik qilmayotganidan xavotirda edi. Ammo hammaga ta'lim kerak! Shuning uchun Mariya bolalarni rivojlantirish uchun o'z usullarini ishlab chiqishni boshladi.

Mariya Montessori fikriga ko'ra, pedagogika, ayniqsa, maktabgacha va erta maktab yoshida **bo'lishi kerak sevgi, insonparvarlik va bag'rikenglik ruhi bilan singib ketgan** . Bola har doim eng muhim o'rinni egallaydi va o'rganishning asosiy shakli o'yin va bolaning **turli xil tajribalarni individual ravishda o'zlashtirishidir** .

Montessori pedagogikasi quyidagi tamoyillarga amal qiladi:

- Tanlov erkinligi. Bolalar o'zlarining maydonlari va materiallarini kattalarni majburlamasdan yoki itarib yubormasdan tanlaydilar. Bola, agar xohlasa, butun kunni xuddi shu hududda o'tkazishi mumkin.

• Taqqoslash yo'q. Guruhdagi har bir bola o'z tezligida harakat qiladi, o'qituvchilar bolalarning muvaffaqiyatlarini solishtirmaydi va raqobat uchun sharoit yaratmaydi.

• Qo'llab-quvvatlash. Voyaga etganlarning vazifasi bolani tanlashda ma'qullash va qo'llab-quvvatlashdir.

• Har tomonlama rivojlanish. Montessori tizimi uchun bola rivojlanishining ustuvor yo'nalishi yo'q, bolalar intellektual, jismoniy, hissiy va ijtimoiy jihatdan rivojlanadi.

• Mustaqillik. Atrof-muhit bolalar mustaqil bo'lishni o'rganishlari uchun yaratilgan: ular o'quv materiallarini olib qo'yishadi, boshqa bolalar bilan muzokara qilishni o'rganadilar.

• Aralash yosh guruhlari. Montessori tizimi erta rivojlanish usullariga ishora qilsada, guruhdagi bolalar turli yoshdagi bo'lishi mumkin: 1 yoshdan 7-8 yoshgacha. Guruhda o'zaro munosabatda bo'lib, katta yoshdagi bolalar kichiklarga o'rgatadi, kichik bolalar bir-birini qo'llab-quvvatlaydi.

Montessori maktablarining boshqa xususiyatlari ham bor, ularni ta'kidlash kerak:

1. Odatdagi sinflar o'rniga turli yoshdagi bolalar uchun qadamlar tizimi mavjud: 6-9, 9-12, 12-15 va 15-18 yosh.

2. Kun boshida har bir o'quvchi o'zining o'quv faoliyatini rejalashtiradi va oxirida u o'qituvchi bilan nimalarni yaxshi bajarganligi va nima ustida ko'proq ishlashi kerakligini muhokama qiladi.

3. Yangi materialning taqdimoti butun sinf oldida emas, balki kichik guruhlarda o'tkaziladi.

4. Ixtisoslashtirilgan sinflar yo'q, lekin turli fanlar bo'yicha qo'shimcha kurslar mavjud.

5. Asosiy o'quv faoliyati uch akademik soatlik davrlarda amalga oshiriladi - bunday davrlar tsikllar yoki sessiyalar deb ataladi.

Bir nuqtada (taxminan 4 yoshda) bolada harflar va yozishga kuchli qiziqish paydo bo'ladi, keyin o'qituvchi unga yozish va o'qish bilan bevosita bog'liq bo'lgan materiallarni ko'rsatadi.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlashimiz mumkinki Mariya Montessori pedagogikasi bolalarni mustaqil bo'lishga, erkin fikrlashga, maktabgacha va ilk maktab davrlaridan ma'lum bir kasbga yonalgan hamda shu sohani anglay oladigan ko'rinishda tarbiyalaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Абдуллаев А., Хонкельдиев Ш. Теория и методика физического воспитания // Ташкент – 2005.

2. Арсланов К.П., Абдуллаев Ш.Д., Ибрагимов М.Б. Использование

инновационных технологий на занятиях физической культурой // Ташкент – 2016.

3. Ачилов А.М., Акрамов Ю.А., Гончарова О.В. Воспитание физических качеств детей // Ташкент –2009.

4. Веретенникова, А. Ю. Влияние физического развития и развитие познавательного развития детей раннего возраста // Челябинск -2012.

5. Гаврилов Д.Н. Физическая деятельность и ее влияние на здоровье школьников / Д.Н. Гаврилов, Е.В. Антипова, А.В. Малинин и Др. // Теория и практика физики. Культура. - 2018.